

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده مدیریت کشاورزی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته
ترویج و آموزش کشاورزی

تحلیل عوامل تعیین کننده موفقیت کسب و کارهای زنان روستایی شهرستان گرمانشاه

پژوهش و نگارش:

هانا همتی وینه

اساتید راهنما:

دکتر احمد عابدی سروسستانی

دکتر غلامحسین عبداللهزاده

استاد مشاور:

دکتر محمدرضا محبوبی

شهریور ۱۳۹۱

تعهدنامه پژوهشی

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان مبین بخشی از فعالیت های علمی- پژوهشی بوده و همچنین با استفاده از اعتبارات دانشگاه انجام می شود، بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به موارد ذیل متعهد می شوند:

- ۱) قبل از چاپ پایان نامه (رساله) خود، مراتب را قبلاً بطور کتبی به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه اطلاع داده و کسب اجازه نمایند.
- ۲) در انتشار نتایج پایان نامه (رساله) در قالب مقاله، همایش، اختراع و اکتشاف و سایر موارد ذکر نام دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان الزامی است.
- ۳) انتشار نتایج پایان نامه (رساله) باید با اطلاع و کسب اجازه از استاد راهنما صورت گیرد.

اینجانب هانا همتی وینه دانشجوی رشته ترویج و آموزش کشاورزی مقطع کارشناسی ارشد تعهدات فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده و به آن ملتزم می شوم.

تقدیم به

پاس خداوندی را که سخنوران از ستودن او عاجزند و حسابگران از شمارش نعمت‌های او ناتوان و تلاشگران از ادای حق او
درمانده‌اند. خدایی که انجمن‌ها را زنده کرد، ذات او را درک نمی‌کنند و دست‌نخورده‌اند. دریاها را زنده کرد و او را زنده کرد.
او را بسی شاکرم که از روی کرم‌پدر و مادری خداکار نصیب ساخته تا در سایه درخت پر بار وجودشان بیایم و از ریشه آنها شاخ و برگ
گیرم و از سایه وجودشان در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم. و مادر بزرگ مهربانی که بودنش تاج افتخاری است بر سرم و نامش
دلیلی است بر بودنم، دستم را گرفت و راه رفتن را در این وادی زندگی پر از فراز و نشیب آموخت.
حال این برگ سبزی است تخمه‌دویش، تقدیم به آنان.

تقدیر و تشکر

خداوند متعال را سپاسگذارم که در پرتو عنایات خاصه اش توفیق عطا فرمود تا در راهی که همواره مدوح اولیاء الهی بوده است کام بردارم. درود بی پایان خود را به اندیشمندانی که مسیر علم و تحقیق را بار اهنائی ها و هدایت های خود همواره پر رونق نگاه داشته اند تقدیم می دارم. حال که نگارش این رساله به اتمام رسیده است، بر خود لازم می دانم از پدر و مادرم که سبب ایثار و عطفوت برایم بودند، تشکر نمایم. بی شک آن چه که بر خاک وجودم روئیده، حاصل محبت های بی دریغ این عزیزان است، از برادر و خواهر مهربانم، که باهدلی و همراهی ایشان مراتب این وادی یاری نموده اند، تشکر می نمایم. در این میان شایسته است، از زحمات بی شائبه اساتید فرزانه و عالی قدر جناب آقای دکتر احمد عبدی سروستانی و جناب آقای دکتر غلامحسین عبدسه زاده که انجام این تحقیق بدون راهبائی ها و نظرات سازنده ایشان میسر نبود، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم. همچنین مراتب پاس خود را از استاد مشاور جناب دکتر محمد رضا محبوبی به خاطر مشاوره بی دریغ و ارائه پیشنهادات ارزنده ابراز می دارم. از داوران کرامت قدر جناب آقای دکتر ابوالقاسم شریف زاده و جناب آقای دکتر فرسید اشراقی که زحمت بازخوانی این پایان نامه را متقبل شدند و بار اهنائی های ارزنده شان در ارائه هر چه بهترین پایان نامه یاری ام نمودند، کمال تشکر را دارم. از بهکاری و مساعدت همکلاسی و دوستان عزیزم جناب آقایان قدیمی، سالاری و خانم باقدمی، شریفی، خیری و کمالی که در نهایت بزرگواری در مراحل تکوین این تحقیق یاری دهنده ایجاب بودند، صمیمانه سپاسگذاری می نمایم.

چکیده

هدف کلی از انجام این تحقیق شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر در موفقیت کسب و کارهای زنان روستایی در شهرستان کرمانشاه بود. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و از نوع پیمایشی بوده و جامعه مورد مطالعه شامل تمام زنان روستایی دارای کسب و کار شهرستان کرمانشاه بود که از بین آنها نمونه‌ای به حجم ۱۶۰ نفر انتخاب شد و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای اطلاعات آنها گردآوری شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ای بود که روایی آن براساس نظرات کمیته تحقیق تأیید گردید و جهت سنجش میزان پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. عوامل مؤثر بر موفقیت در چهار بعد فردی-خانوادگی، مالی-اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی و هنجاری-زیرساختی شناسایی شد که از طریق محاسبه ضریب تغییرات گویه‌های این عوامل رتبه‌بندی شدند. نتایج اولویت‌بندی نشان داد که بیشترین عوامل پیش‌برنده کسب و کار از بین عوامل فردی-خانوادگی، "احساس نیاز برای داشتن استقلال مالی"، در زمینه عوامل مالی-اقتصادی؛ "نیاز خانواده به درآمد"، در زمینه عوامل فرهنگی-اجتماعی "فعالیت مستمر در شغل فعلی" و از لحاظ هنجاری-زیرساختی "استفاده از تجربیات سایر زنان موفق" بوده است. همچنین نتایج آزمون فریدمن نشان داد، که عوامل "هنجاری-زیرساختی"، "فردی-خانوادگی"، "فرهنگی-اجتماعی" و "مالی-اقتصادی" به ترتیب اهمیت بیشتری در موفقیت کسب و کارها از دیدگاه پاسخگویان داشته است. نتایج مقایسه میانگین دیدگاه افراد پاسخگو در مورد عوامل مؤثر بر موفقیت کسب و کار به تفکیک متغیرهای فردی و حرفه‌ای با آزمون t مستقل، نشان داد که دیدگاه دو گروه افراد دارای مدرک فنی و حرفه‌ای و افراد فاقد آن مدرک نسبت به عوامل موفقیت در سطح ۰/۰۱ درصد تفاوت معنی‌داری دارند. همچنین بین دو گروه افراد دارای تجربه کار دیگر و افراد فاقد آن، نسبت به همه عوامل مؤثر بر موفقیت تفاوت معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ درصد وجود دارد. بین دیدگاه دو گروه افراد عضو تشکل و افراد غیرعضو نسبت به عوامل فردی-خانوادگی و فرهنگی-اجتماعی، تفاوت معنی‌داری در سطح ۰/۰۱ درصد وجود دارد. همچنین بین دیدگاه افرادی که جهت راه‌اندازی کسب و کار فعلی خود وام دریافت کرده‌اند با کسانی که وام نگرفته‌اند نسبت به عوامل فردی-خانوادگی و فرهنگی-اجتماعی در سطح ۰/۰۵ درصد و مالی-اقتصادی در سطح ۰/۰۱ درصد تفاوت معنی‌دار وجود دارد. بر اساس نتایج آزمون F، بین نوع کسب و کار پاسخگویان و دیدگاه آن‌ها نسبت به عوامل مالی-اقتصادی در سطح ۰/۰۱ درصد تفاوت معنی‌داری مشاهده شد.

واژه‌های کلیدی: عوامل موفقیت، زنان کارآفرین، کسب و کار زنان، شهرستان کرمانشاه.

فهرست مطالب

صفحات

عناوین

الف) فصل اول: کلیات

.....	سرآغاز
.....	۱-۲- بیان مسئله
.....	۱-۳- سوالات تحقیق
.....	۱-۴- اهداف تحقیق
.....	۱-۵- محدودیت‌های تحقیق
.....	۱-۶- تعاریف مفهومی

ب) فصل دوم: مرور سوابق تحقیق و چهارچوب نظری

.....	۲-۱- معرفی
.....	۲-۲- تعاریف و مفاهیم کارآفرینی
.....	۲-۳- تعریف کارآفرینی روستایی
.....	۲-۳-۱- ضرورت کارآفرینی در روستا
.....	۲-۴- کارآفرینی زنان
.....	۲-۴-۱- ضرورت توسعه کارآفرینی زنان
.....	۲-۴-۲- وضعیت کارآفرینی زنان در جهان
.....	۲-۴-۳- وضعیت کارآفرینی زنان در ایران
.....	۲-۴-۴- مزایای کارآفرینی زنان روستایی
.....	۲-۵- ویژگی‌های کسب و کارهای زنان
.....	۲-۶- زمینه‌های کسب و کارهای زنان روستایی
.....	۲-۶-۱- خانه‌داری
.....	۲-۶-۲- کشاورزی
.....	۲-۶-۳- فعالیت‌های دامی

فهرست مطالب

صفحات

عناوین

.....	۲-۶-۴- صنایع دستی
.....	۲-۷- موانع کسب و کارهای زنان روستایی
.....	۲-۷-۱- قوانین، مقررات و هنجارهای تبعیض آمیز
.....	۲-۷-۲- موانع آموزشی و اطلاعاتی
.....	۲-۷-۳- موانع اقتصادی
.....	۲-۷-۴- غیررسمی بودن کار زنان و عدم شرایط کار
.....	۲-۸- موفقیت کارآفرینانه
.....	۲-۸-۱- موفقیت زنان در کسب و کار
.....	۲-۹- عوامل مؤثر بر توسعه و موفقیت کسب و کارهای زنان
.....	۲-۹-۱- عوامل فردی
.....	۲-۹-۲- عوامل محیطی
.....	۲-۹-۲-۱- عوامل اجتماعی
.....	۲-۹-۲-۲- عوامل فرهنگی
.....	۲-۹-۲-۲-۱- حمایت‌های خانواده
.....	۲-۹-۲-۲-۱-۱- حمایت مالی
.....	۲-۹-۲-۲-۱-۲- حمایت شبکه‌ای
.....	۲-۹-۲-۲-۱-۳- حمایت عاطفی
.....	۲-۹-۲-۳- عوامل اقتصادی
.....	۲-۹-۲-۳-۱- نیاز اقتصادی
.....	۲-۹-۲-۳-۲- عدم دسترسی به سرمایه و امکانات و استفاده از فناوری‌های سنتی
.....	۲-۹-۳-۳- نبود یا عملکرد ضعیف نهادهای وام دهنده در روستا
.....	۲-۹-۳-۴- عوامل سیاسی
.....	۲-۹-۳- عوامل آموزشی

فهرست مطالب

صفحات

عناوین

.....عوامل شبکه‌ای	۲-۹-۴
.....مرور بر مطالعات انجام شده	۲-۱۰
.....مطالعات صورت گرفته در ایران	۲-۱۰-۱
.....مطالعات صورت گرفته در خارج از کشور	۲-۱۰-۲
.....چارچوب نظری	۲-۱۱

ج) فصل سوم: روش تحقیق

.....مقدمه	۳-۱
.....روش تحقیق	۳-۲
.....ابزار سنجش و جمع‌آوری اطلاعات	۳-۳
.....متغیرهای تحقیق و تعاریف عملیاتی آنها	۳-۴
.....فرضیات تحقیق	۳-۵
.....جامعه آماری و روش نمونه‌گیری	۳-۶
.....محدوده تحقیق	۳-۷
.....روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	۳-۸
.....آمار توصیفی	۳-۸-۱
.....آمار استنباطی	۳-۸-۲

د) فصل چهارم: یافته‌های تحقیق

.....مقدمه	۴-۱
.....توصیف ویژگی‌های فردی پاسخگویان	۴-۲
.....توصیف ویژگی‌های خانوار	۴-۳
.....توصیف ویژگی‌های کسب و کار	۴-۴

فهرست مطالب

صفحات	عناوین
.....	۴-۵- تحلیل موانع و عوامل مؤثر بر پیشبرنده کسب و کار.....
.....	۴-۵-۱- موانع کسب و کار.....
.....	۴-۵-۲- عوامل پیشبرنده کسب و کار.....
.....	۴-۶- تعیین همبستگی بین متغیرها و عوامل پیشبرنده.....
.....	۴-۷- تعیین میزان تأثیر عوامل پیشبرنده.....
.....	۴-۸- تحلیل دیدگاه پاسخگویان از موفقیت در کسب و کار به تفکیک متغیرهای فردی- خانوادگی، مالی- اقتصادی، فرهنگی- اجتماعی و هنجاری- زیرساختی.....
.....	۴-۹- تعیین همبستگی بین متغیرها با موانع کسب و کار.....
.....	۴-۱۰- تحلیل دیدگاه پاسخگویان از موانع کسب و کار به تفکیک متغیرهای فردی، مالی- اقتصادی، فرهنگی- اجتماعی و قانونی- نهادی.....
ه) فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات	
.....	۵-۱- مقدمه.....
.....	۵-۲- نتایج.....
.....	۵-۳- بررسی ویژگی‌های کسب و کارهای زنان روستایی.....
.....	۵-۴- بررسی عوامل بازدارنده موفقیت کسب و کارهای زنان روستایی.....
.....	۵-۵- شناخت عوامل تأثیرگذار فردی - خانوادگی، مالی - اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی و هنجاری - زیرساختی بر موفقیت کسب و کارهای زنان روستایی.....
.....	۵-۶- ارزیابی میزان تأثیر عوامل فردی - خانوادگی، مالی - اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی و هنجاری - زیرساختی بر موفقیت کسب و کارهای زنان روستایی.....
.....	۵-۷- پیشنهادات.....
.....	منابع.....

فهرست جداول

صفحات

عناوین

جدول (۱-۲) سهم زنان روستایی در پرورش دام در ایران.....	
جدول (۲-۲) سهم زنان روستایی در صنایع دستی ایران.....	
جدول (۱-۳) ضرایب آلفای کرونباخ.....	
جدول (۲-۳) بخش‌های مختلف پرسشنامه به همراه تعداد گویه هر بخش.....	
جدول (۳-۳) متغیرهای مربوط به ویژگی‌های فردی.....	
جدول (۴-۳) متغیرهای مربوط به ویژگی‌های خانوار.....	
جدول (۵-۳) متغیرهای مربوط به ویژگی‌های کسب و کار.....	
جدول (۶-۳) متغیرهای مربوط به موانع کسب و کار.....	
جدول (۷-۳) متغیرهای مربوط به عوامل پیشبرنده کسب و کار.....	
جدول (۸-۳) جمعیت جامعه آماری.....	
جدول (۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن.....	
جدول (۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان تحصیلات.....	
جدول (۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب وضعیت تأهل.....	
جدول (۴-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب دارا بودن مدرک فنی و حرفه‌ای.....	
جدول (۵-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب دارا بودن تجربه کار قبلی.....	
جدول (۶-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تجربه کار دیگر.....	
جدول (۷-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب عضویت در تشکل‌های روستایی.....	
جدول (۸-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان مطالعه مجله.....	
جدول (۹-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب مطالعه روزنامه.....	
جدول (۱۰-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان گوش دادن به رادیو.....	
جدول (۱۱-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان استفاده از تلویزیون.....	
جدول (۱۲-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان استفاده از اینترنت.....	
جدول (۱۳-۴) توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن همسر/ پدر.....	

فهرست جداول

صفحات

عناوین

جدول (۴-۱۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تحصیلات همسر/ پدر	
جدول (۴-۱۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تعداد اعضای خانواده	
جدول (۴-۱۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب شغل همسر/ پدر	
جدول (۴-۱۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب کسب و کار خصوصی اعضای خانواده	
جدول (۴-۱۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب درآمد ماهیانه همسر/ پدر	
جدول (۴-۱۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع کسب و کار	
جدول (۴-۲۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سابقه فعالیت در کسب و کار فعلی	
جدول (۴-۲۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع تولیدات	
جدول (۴-۲۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تعداد نیروی کار	
جدول (۴-۲۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مکان کسب و کار	
جدول (۴-۲۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مالکیت مکان کسب و کار	
جدول (۴-۲۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان سرمایه اولیه	
جدول (۴-۲۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان سرمایه فعلی	
جدول (۴-۲۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان فروش ماهیانه	
جدول (۴-۲۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع منزل مسکونی	
جدول (۴-۲۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع مالکیت کسب و کار	
جدول (۴-۳۰) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان پس انداز سالیانه	
جدول (۴-۳۱) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب دلایل عدم پس انداز سالیانه	
جدول (۴-۳۲) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مبلغ وام دریافتی	
جدول (۴-۳۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب منبع وام	
جدول (۴-۳۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب علت انتخاب محل دریافت وام	
جدول (۴-۳۵) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به موانع فردی-خانوادگی	
جدول (۴-۳۶) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به موانع اقتصادی- مالی	

فهرست جداول

صفحات

عناوین

جدول (۴-۳۷) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به موانع فرهنگی - اجتماعی.....	
جدول (۴-۳۸) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به موانع موانع هنجاری - زیرساختی.....	
جدول (۴-۳۹) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به عوامل فردی - خانوادگی.....	
جدول (۴-۴۰) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به عوامل اقتصادی - مالی.....	
جدول (۴-۴۱) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به عوامل فرهنگی - اجتماعی.....	
جدول (۴-۴۲) رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به عوامل هنجاری - زیرساختی.....	
جدول (۴-۴۳) همبستگی بین عوامل پیشبرنده کسب و کار و متغیرهای تحقیق.....	
جدول (۴-۴۴) میزان تأثیر عوامل پیشبرنده کسب و کارهای زنان بر اساس اولویت عوامل.....	
جدول (۴-۴۵) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با وضعیت تأهل.....	
جدول (۴-۴۶) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با داشتن مدرک فنی و حرفه‌ای....	
جدول (۴-۴۷) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با داشتن تجربه کار قبلی.....	
جدول (۴-۴۸) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با داشتن تجربه کاری دیگر.....	
جدول (۴-۴۹) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با عضویت در تشکل.....	
جدول (۴-۵۰) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با شغل همسر/ پدر پاسخگویان...	
جدول (۴-۵۱) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با داشتن اعضای خانواده دارای کسب و کار خصوصی.....	
جدول (۴-۵۲) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با نوع مکان کسب و کار.....	
جدول (۴-۵۳) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با نوع مالکیت.....	
جدول (۴-۵۴) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با داشتن پس‌انداز.....	
جدول (۴-۵۵) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با گرفتن وام.....	
جدول (۴-۵۶) مقایسه میانگین بین عوامل پیشبرنده کسب و کار با نوع کسب و کار.....	
جدول (۴-۵۷) نتایج آزمون توکی.....	
جدول (۴-۵۸) همبستگی بین موانع کسب و کار و متغیرهای تحقیق.....	

فهرست جداول

صفحات

عناوین

جدول (۴-۵۹) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با وضعیت تأهل	
جدول (۴-۶۰) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با داشتن مدرک فنی و حرفه‌ای	
جدول (۴-۶۱) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با داشتن تجربه کار قبلی	
جدول (۴-۶۲) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با داشتن تجربه کاری دیگر	
جدول (۴-۶۳) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با عضویت در تشکل	
جدول (۴-۶۴) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با شغل همسر/ پدر پاسخگویان	
جدول (۴-۶۵) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با داشتن اعضای خانواده دارای کسب و کار	
جدول (۴-۶۶) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با نوع مکان کسب و کار	
جدول (۴-۶۷) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با نوع مالکیت	
جدول (۴-۶۸) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با داشتن پس‌انداز	
جدول (۴-۶۹) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با گرفتن وام	
جدول (۴-۷۰) مقایسه میانگین بین موانع کسب و کار با نوع کسب و کار	
جدول (۴-۷۱) نتایج آزمون توکی	

فهرست اشکال

صفحات

عناوین

شکل (۱-۲) عوامل مؤثر بر موفقیت کسب و کارهای زنان.....

